

Örgüt Suçlarının İnfazında Denetimli Serbestlik Uygulaması ve Uygulamada Yaşanan Sorunlar

Fatih GÖKÇE*

* Avukat, Ankara Barosu. (avfatihgokce@gmail.com).
ORCID: 0000-0001-5330-4591.

GİRİŞ

Ülkemizdeki ceza infaz sistemi oldukça dinamik bir yapıya sahip olup infaz sisteminde sürekli değişiklikler yapılmaktadır. Genel itibariyle bu değişiklikler mevcut siyasi iktidarların düşüncelerine ve güncel politikalarına göre şekillenmekte, infaz sistemi buna göre oluşturulmaktadır.

İnfaz sisteminin bu yapısı dolayısıyla, yasal mevzuatta sürekli değişiklikler yapılmakta infaz sisteminin yapısı günün koşullarına göre yeniden düzenlenmektedir.

İnfaz sisteminin yapısında değişiklik konusu gündeme alınarak infazın biçimlerine ve türlerine dair düzenlemeler yapılırken, yaptığımız gözlemler neticesinde kişilerin mahkum oldukları suç türlerine göre bir ayırım yapılarak buna göre bir infaz sistemi benimsenmekte olduğu ve hükümlülerin almış oldukları cezaların infazında bu doğrultuda kriterler getirildiği görülmüştür. Bu değerlendirmenin yapılmasında ve suç türlerine göre getirilen kriterlerin belirlenmesinde, ülkenin yönetimini elinde bulunduran siyasi partilerin ve bunların siyasal görüşünün oldukça öne çıktığı da gözlemlenmektedir.

Bunun bir sonucu olarak da yapılan kimi değişikliklerde belli suç türlerinden mahkum olmuş kişilerin diğerlerine göre *daha muteber* olarak ele alındığı, hatta kimi zaman bazı suç türlerinden hüküm almış kişilerin *kader mahkumları* olarak adlandırıldıkları da gözlemlenmiştir.^[1] Bu durum az önce ifade ettiğimiz üzere, mevcut siyasi iktidarların düşüncelerine ve güncel politikalarına göre iktidarı elinde bulunduran siyasal düşüncenin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ancak siyasi iktidarlar ve buna bağlı olarak da infaz sistemi değişikliklere uğrasa da belli bazı suç türlerinden mahkumiyet hükmü almış kişiler bakımından uygulama pek değişmemekte hatta bu kişilerin aleyhlerine olacak şekilde düzenlenmeler getirildiği görülmektedir.

[1] <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/mhpden-8-maddelik-af-teklifi-1239290#>:“MHP’den 8 maddelik af teklifi; MHP’nin seçim vaatleri arasında yer alan ve “kader mahkumları”nın affını öngören kanun teklifi taslağı tamamlandı. MHP’nin, seçim vaatleri arasında yer alan ve “kader mahkumları”nın affını öngören kanun teklifi hazırlıklarında sona geldi. Taslak halindeki teklif 8 maddeden oluşurken, affın kesinlikle FETÖ, PKK ve diğer terör örgütleri ile çocuk istismarı ve kadın cinayetleri mahkumlarını kapsamayacağı bildirildi.” Erişim 6 Aralık 2022.

Bunlardan biri de *terör ve örgüt suçları* olarak ifade edilen suçlamalardan hükümlü kişiler bakımından karşımıza çıkmaktadır.

Ülke yönetimini elinde bulunduran siyasal düşünce ve günün koşullarına bağlı olarak ceza infaz sisteminde sürekli bir değişiklikler yapılmakta ve genel olarak hükümlülerin hakları ile mevcut durumlarında kimi iyileştirmeler ile koşullu salıverme, denetimli serbestlik gibi uygulamalarla infazın ceza infaz kurumu dışında tamamlanmasına yönelik çalışmalar yapılmakta ise de özellikle *terör ve örgüt suçu* olarak tabir edilen suçlamalardan hükümlü olarak bulunan kişilerin durumlarında iyileştirmeler yerine aksine infazı zorlaştırıcı ve kişinin daha fazla ceza infaz kurumunda tutulmasına yönelik bir girişim içerisinde olduğu gözlemlenmiştir.

Bu uygulamanın temelinde yer alan argümanlara bakıldığında ise çeşitli siyasi gerekçeler, genel itibariyle *suç örgütleriyle ve terörle mücadele* gibi argümanlar ileri sürüldüğü görülmektedir.

Ancak günümüz ceza yargılamaları uygulamasına bakıldığında, özellikle *terör suçuna* gerekçe olarak ele alınan ve *terör faaliyeti* olarak değerlendirilen durumların aslında pek çoğunun *ifade özgürlüğü, toplantı gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, örgütlenme özgürlüğü, siyasi faaliyette bulunma hakkı, din ve vicdan özgürlüğü* gibi *Anayasal Haklar* kapsamında kaldığı aslında hakkın kullanılması kapsamında olan fiillerin dahi *terör faaliyeti* olarak ele alınarak faillerin de *terör suçlusu* olarak kabul edildiği gözlemlenmiştir.

Bu sakıncalardan ötürü her ne kadar kişilerin *Anayasal Hakları* kapsamında kalan eylem ve faaliyetlerinin *terör faaliyeti* olarak değerlendirilmesi ve faillerinin *terör suçlusu* olarak kabul edilmesi bizce yerinde değilse de yasal mevzuatta *terör suçlusu* tabiri kullanıldığından eleştirilerimiz ve şerhlerimiz baki kalmak kaydıyla yazımızda bu tabiri kullanmak durumunda kalmaktayız.

Yukarıda da zikredilen nedenlerden ötürü, ceza infaz sistemimizde koşullu salıverme ve denetimli serbestlik uygulamasında da kişilerin mahkum oldukları suç türlerine göre ayırım yapılmıştır. Buna göre 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesinde düzenlenen denetimli serbestlik müessesesi, terör veya örgütlü suçlardan mahkum olan kişiler bakımından diğer suçlardan mahkum olan kişilere nazaran yararlanılmasını zorlaştırmaya yönelik bir anlayış benimsenmiştir.

Bu yazıda da 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesinde düzenlenen denetimli serbestlik müessesesi ve terör veya örgütlü suçlardan mahkum olan kişiler hakkındaki uygulaması ile hükümlülerin pratikte yaşadıkları sorunlar ele alınacaktır. Bu çalışma ile yaşanan sorunların çözümüne katkı sunmak amaçlanmaktadır.

I. DENETİMLİ SERBESTLİK VE AMACI

Ceza yargılaması neticesinde, hakkındaki verilen mahkumiyet kararı kesinleşen kişi bakımından cezanın infazı ile ulaşılmak istenen temel amaç 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un(CGTİHK) 3. maddesinde düzenlenmiştir:

“Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.”

Yasada belirtilen bu amaç doğrultusunda, hükümlülerin dış dünyayla uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek gayesiyle hükümlülerin belli şartları sağlaması halinde kesinleşen cezalarının bir kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezaevi dışında infaz edilmesine 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesi gereğince imkan sağlanmıştır.

A) DENETİMLİ SERBESTLİKTEN YARARLANMANIN GENEL KOŞULLARI

5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesinin 1. fıkrasında hükümlünün denetimli serbestlikten yararlanabilmesi belirli koşullara tabi tutulmuştur. İlgili yasa maddesi uyarınca hükümlünün denetimli serbestlikten yararlanabilmesi için;

- *Hükümlünün açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunması,*
- *Hükümlünün koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalması,*
- *Hükümlünün iyi hâlli olması ve hükümlünün talebinin*

bulunması gerekmektedir.

Her ne kadar 5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesinin 1. fıkrası uyarınca kişinin denetimli serbestlikten yararlanabilmesi için açık ceza infaz kurumunda bulunması gerekmekte ise de, aynı maddenin 2. fıkrasında “açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartları *oluşmasına karşın, iradesi dışındaki bir nedenle açık ceza infaz kurumuna ayırlamayan veya bu nedenle kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderilen iyi hâlli hükümlülerin, diğer şartları da taşımaları hâlinde, birinci fıkroda düzenlenen infaz usulünden yararlanabileceği*” düzenlenmiştir.

B) TERÖR VE ÖRGÜTLÜ SUÇLARDAN MAHKUM OLAN KİŞİLER BAKIMINDAN DENETİMLİ SERBESTLİKTEN YARARLANMANIN ÖZEL KOŞULU

5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesinde denetimli serbestlik uygulamasının genel şartlarına yer verilmişse de bazı suçlardan hükümlü olanlar bakımından mevzuatta birtakım özel şartlara da yer verildiği görülmektedir.

5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesinde hükümlünün denetimli serbestlikten yararlanma koşulları genel olarak belirlenmişse de Açık Cezaevine Ayrılma Yönetmeliğinde getirilen düzenleme ile örgütlü suçtan ya da *terör suçundan* hükümlü olan kişilerle ilgili yukarıda belirttiğimiz saiklerle ayrıca özel bir şarta daha yer verilmiştir.

Bu özel şartın getirilme amacına ilişkin olarak doktrinde birtakım görüşler ileri sürülmektedir. Doktrinde buna ilişkin olarak ileri sürülen ve uygulamada da dikkate alındığı gözlemlenen bir görüşte;

“Türkiye hukuk sisteminde, örgütlü suçlardan mahkum olan kişilerin genel olarak tehlikeli suçlu olarak kabul edilmesinden ötürü bunlar hakkında diğer hükümlülerden farklı infaz hukuku müesseselerinin uygulanmakta olduğu, koşullu salıverilme, denetimli serbestlik gibi bazı genel infaz hukuku müesseselerinin örgütlü suçlardan mahkûm olan kişiler hakkında daha *ağır şekilde tatbik edilerek* ve ceza infaz hukukunun temel amacı olan suçlunun ıslah edilerek yeniden topluma kazandırılmasının sağlanması noktasında, hükümlülere cezanın infazı sırasında tanınan bazı hakların da örgütlü suçlardan mahkûm olan kişiler için sınırlandırıldığına rastlanıldığına”

yer verilmiştir.^[2]

Buna göre Açık Cezaevine Ayrılma Yönetmeliği'nin 6/ç maddesinde hükümlünün açık cezaevine geçebilmesi için yani denetimli serbestlikten yararlanabilmesi için özetle; “*terör ve örgütlü suçlardan hükümlü olan kişilerin hükümlü olduğu dosyada mensup oldukları belirtilen örgütten ayrıldıklarının idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilmesi*” şartının aranacağına yer verilmiştir.

Buna göre, Açık Cezaevine Ayrılma Yönetmeliği'nin 6/ç maddesi uyarınca, kapalı ceza infaz kurumlarında örgütlü suçtan ya da *terör suçundan* almış olduğu mahkumiyet kararını infaz etmekte olan hükümlülerin 5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesi uyarınca denetimli serbestlikten faydalanabilmesi için ön şart olarak *mensup olduğu belirtilen örgütten ayrıldığıının idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilmesi* gerekmektedir.

Bu şart öncelikli olarak yerine getirilmeden 5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesinde yer alan diğer şartların varlığı gündeme dahi alınamayacak ve hükümlünün denetimli serbestlik talebi reddedilecektir.^[3]

Uygulamada,^[4] örgütlü suçtan ya da *terör suçundan* almış olduğu mahkumiyet kararını infaz etmekte olan hükümlülerin mensup olduğu örgütten

[2] Arif Emre Sümer, “Örgütlü Suçlar İçin Öngörülen İnfaz Rejimine İlişkin Ayrıksı Düzenlemelerin Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Değerlendirilmesi,” *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 30, no. 2 (2022): 637.

[3] 5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesi uyarınca denetimli serbestlikten faydalanabilmesi için ön şart olarak mensup olduğu belirtilen örgütten ayrıldığıının idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilmesi gerektiği konusunda Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Hüseyin Şık, hükümlülerin değerlendirilmesi ve iyi hâlin belirlenmesi konusu hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nda yapmış olduğu sunumunda şunları söylemiştir: “*Burada, iyi hâlden önce yani kişi açığa ayrılmazdan önce, açığa ayrılma değerlendirmesi yapılmazdan önce kişinin örgütle bağını kopardığının idare ve gözlem kurulunca tespit edilmesi gerekir yani bu bir ön aşama. Bu aşama geçildikten sonra artık iyi hâl değerlendirmesi ve diğer parametreler değerlendirilerek kişinin açık ceza infaz kurumuna ayrılması ve kimi yerlerde ya da kimi uygulamalarda eş zamanlı olarak denetimli serbestliğe ayrılması gündeme gelebilir.*” *Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Tutanak Dergisi* D: 27, Y: 5, Toplantı:4.

[4] Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Hüseyin Şık, hükümlülerin değerlendirilmesi ve iyi hâlin belirlenmesi konusu hakkında Türkiye Büyük Millet

ayrılıp ayrılmadığına dair cezaevi idare ve gözlem kurulu tarafından yapılan tespit ve değerlendirmelere yer verilen bu karara *samimiyetin tasdiki kararı* adı verilmektedir.^[5]

Açık Cezaevine Ayrılma Yönetmeliği'nin 6/2-c maddesindeki; "29/7/2003 tarihli ve 4959 sayılı *Topluma Kazandırma Kanunu*, 30/7/1999 tarihli ve mülga 4422 sayılı *Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu*nun 14 üncü maddesi ve 5237 sayılı *Kanunun 221 inci maddesinden yararlananların koşullu salıverilme tarihine iki yıldan az süre kalması*" düzenlemesi uyarınca yargılama sürecinde söz konusu yasa hükümlerinden yararlananlar yani aslında etkin pişmanlıkta bulunan hükümlüler bakımından samimiyetin tasdiki kararından söz edilmediğinden samimiyetin tasdiki kararının; *terör ve örgütlü suçlardan mahkum olup da yargılama sürecinde etkin pişmanlıktan yararlanmayan hükümlüler bakımından uygulanacağı* ifade edilmektedir.^[6] Nitekim Yargıtay da bir kararında;

"silahlı terör örgütü üyesi olma suçundan cezalandırılan ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 3. maddesine göre terör suçlusu olarak kabul edilen hükümlü hakkında 5237 sayılı TCK'nin 221/4. Maddesindeki etkin pişmanlık hükümleri uygulandığından Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliğinin 6/2-c. maddesine göre açık ceza infaz kurumuna ayrılma imkanı bulunduğu, açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkı bulunan hükümlünün denetimli serbestlik tedbirinden yararlanması için 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 105/A maddesi uyarınca iyi halli hükümlü olduğunun tespit edilmesinin yeterli olduğu, koşullu salıverilme tarihi 25.05.2019, hakkında denetimli serbestlik tedbirinin uygulanmasına ilişkin talep tarihi 19.03.2019 olduğu, açık ceza infaz kurumuna ayrılmasına karar verilen hükümlünün talep tarihi itibarıyla denetimli serbestlik tedbirinden de yararlanma imkanının bulunduğu

Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nda yapmış olduğu sunumunda samimiyetin tasdiki kararı ile şunları söylemiştir: Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Hüseyin Şık: "Burada kurumlar bunu belki terminoloji olarak "samimiyet tasdik kararı" olarak ifade ediyorlar." *Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Tutanak Dergisi* D: 27, Y: 5, Toplantı:4.

[5] Orhan Özdemir, "7242 Sayılı Kanun Sonrası Hükümlülerin Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılmaları," *Adalet Dergisi*, no. 67, (Kasım 2021): 386.

[6] Özdemir, "7242 Sayılı Kanun Sonrası Hükümlülerin Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılmaları," 386.

anlaşılma; kanun yararına bozma istem yazısında hükümlü hakkında idare ve gözlem kurulu tarafından düzenlenen ve yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan 27.03.2019 tarihli rapor dikkate alınmaksızın hükümlünün mensup olduğu örgütten ayrıldığına ilişkin tespit yapılmadığı gerekçesiyle hükümlü hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infaz usulüne karar verilmesinin yerinde olmadığına yönelik ve haklı sebeplere dayanmayan kanun yararına bozma isteminin reddine karar verilmesi gerekmiştir.”

şeklinde karar vererek yargılama sırasında etkin pişmanlıktan yararlanan hükümlülerin denetimli serbestlikten yararlanabilmeleri için mensup olduğu örgütten ayrıldığına dair samimiyetin tasdiki kararı aranmasına gerek olmadığına karar vermiştir.^[7]

C) TERÖR VE ÖRGÜTLÜ SUÇLARDAN MAHKUM OLAN KİŞİLER BAKIMINDAN GETİRİLEN DENETİMLİ SERBESTLİKTEN YARARLANMANIN ÖZEL KOŞULUNUN İNFAZDA KANUNİLİK İLKESİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Anayasa'nın 38. maddesinin 1. fıkrasında; *“kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.”* denilmektedir.

Anayasa'nın 38. maddesinin 2. fıkrasında ise; *“suç ve ceza zamanaşımı ile ceza mahkumiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır.”* denilmektedir.

Buna göre, yasada infaz kesinleşmiş mahkumiyet kararının yerinin getirilmesi olarak tanımlanmış olması dolayısıyla infaz müessesinin de ceza mahkumiyetinin bir sonucu olduğu, bu nedenle de suçta ve ceza kanunilik ilkesinin sonuçlarının infaz hukuku bağlamında da geçerli olacağı belirtilmektedir.^[8] Cezanın infazına ilişkin hususların suçta ve ceza kanunilik ilkesinin bir sonucu olarak kanun ile düzenlenmesi zorunludur.^[9]

[7] Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2019/3081, K. 2021/11213, 26/05/2021.

[8] Veli Özer Özbek, *İnfaz Hukuku*, (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022), 69.

[9] Bahattin Aras ve Sezgin Güvercin, *İnfaz Hukuku*, (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2021), 44.

Bu doğrultuda getirilen 5275 sayılı CGTİHK 6. maddesinin 1. fıkrasının c bendinde; “*cezanın infazında hükümlünün iyileştirilmesi hususunda mümkün olan araç ve olanaklar kullanılır. Hükümlünün kanun ve yönetmeliklerle tanınmış haklarının dokunulmazlığını sağlamak üzere cezanın infazında ve iyileştirme çabalarında kanunilik ve hukuka uygunluk ilkeleri esas alınır.*” şeklinde yer alan düzenleme ile cezanın infazına dair tüm durumların kanun ile düzenlenmesi gerekmektedir. Kanunda düzenleme bulunmayan durumlarla ilgili tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelge gibi düzenleyici işlemlerle düzenleme getirilemeyecektir.^[10]

İnfazda kanunilik ilkesi, kişinin özgürlüğünü ilgilendirmesi dolayısıyla oldukça önem arz eden denetimli serbestlik ve koşullu salıverme konuları bakımından da uygulanacak olup, buna göre denetimli serbestlik ve koşullu salıverme bakımından da yasada yer almayan bir konuda tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelge gibi düzenleyici işlemlerle düzenleme getirilemeyecektir.

Ancak Anayasa ve 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’unda yer verilmeyen bir durum hakkında Açık Cezaevine Ayrılma Yönetmeliği’nin 6/ç maddesinde düzenleme getirilerek açıkça infazın kanuniliği ilkesi yok sayılmıştır.

Ayrıca söz konusu yönetmelik hükmü ile aslında yasada yer almayan bir şart, yönetmelik hükmü ile getirilerek kişilerin yasayla düzenlenmiş hakkı, normlar hiyerarşisine ve Anayasa’nın 13. maddesinde yer alan Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması başlıklı maddesine açıkça aykırı şekilde sınırlandırılmıştır.

Bu yönüyle de Açık Cezaevine Ayrılma Yönetmeliği’nin 6/ç maddesinin açıkça hukuka aykırı olduğu değerlendirilmektedir.

II. SAMİMİYETİN TASDİKİ KARARLARININ HUKUKİ DEĞERLENDİRMESİ

İdare ve gözlem kurullarının vermiş olduğu samimiyetin tasdiki kararları pek çok yönden ciddi sorunlar ihtiva etmektedir. Burada sorun örgütlü suçtan ya da *terör suçundan* ceza alan hükümlünün 5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesi uyarınca denetimli serbestlikten faydalanabilmesi için yönetmelikte ön şart olarak aranan *mensup olduğu örgütten ayrılma* durumundan ileri gelmektedir.

[10] Aras ve Güvercin, *İnfaz Hukuku*, 44.

Sorun temelde örgütlü suçtan ya da *terör suçundan* ceza alan hükümlünün *mensup olduğu örgütten ayrılması halinin* nasıl tespit edileceği noktasında karşımıza çıkmaktadır.

Ceza infaz kurumlarının devlet denetimi ve gözetimi altında olduğu gözetildiğinde, bir hükümlünün mensubu olduğu örgütten ayrılıp ayrılmadığının nasıl tespit edileceği hususunun belirsiz olduğu aşikârdır.^[11] Ayrıca bu tespiti yapacak kişilerin infaz koruma memurları ya da idare ve gözlem kurulu üyeleri olduğu düşünüldüğünde bu kişilerin yasal olarak böylesi bir tespit ya da değerlendirmeye ehil ve yetkili olup olmadıkları da ciddi bir sorun teşkil etmektedir.

Hükümlünün *mensup olduğu örgütten ayrıldığı* konusunda tespiti yapacak kişilerin infaz koruma memurları ya da idare ve gözlem kurulu üyeleri olması hali ciddi sakıncalar içerirken bir de üstüne bu tespit somut olarak hangi olgulara göre yapılacağı ve hangi kriterlerin baz alınacağı konusunda ciddi bir belirsizlik söz konusudur. Böylesi bir belirsizliğin sonucunda idarenin geniş bir takdir yetkisi kullanması suretiyle hükümlülerin özgürlüğünün daha fazla kısıtlanması sonucunu doğurma ihtimali bulunduğu oldukça sakıncalı bir durum ortaya çıkmaktadır.^[12]

Bu belirsizliğin bir sonucu olarak da uygulamada bir birlik olmadığı gibi her cezaevinde bulunan idare ve gözlem kurulunda ve buna bağlı olarak da infaz hakimliklerinde farklı farklı uygulamalar ve kararlar olduğu gözlemlenmektedir.^[13]

Bu kararların tamamına yakınının, birbirinden farklı kriterler ve olgular içerdiği, hatta çoğunlukla birbiriyle çeliştiği, içerik olarak da hukuki denetime elverişli olmayan, sübjektif değerlendirmeler içeren, hukuk devletinin temel ilkelerinden olan belirlilik ve hukuki öngörülebilirlikten yoksun kararlar oldukları görülmektedir.

Hatta söz konusu yönetmelik hükmünün hangi suçlamadan hükümlü olarak cezaevinde bulunan kişilere uygulanacağı konusunda dahi ciddi

[11] Sümer, “Örgütlü Suçlar,” 652.

[12] Sümer, “Örgütlü Suçlar,” 652.

[13] Ersan Şen ve Berkün Beyza Başer, “Hükümlünün Örgütten Ayrıldığı Nasıl Tespit Edilir?” (Kasım, 2020). Erişim 24 Ağustos 2022. <https://www.sen.av.tr/tr/makale/hukumlunun-orgutten-ayrildigi-nasil-tespit-edilir>.

bir belirsizlik söz konusudur. Bu meseleyi ayrı bir başlıkta ele almak daha uygun olacaktır.

A) SAMİMİYETİN TASDİKİ KARARININ İŞLEDİKLERİ SUÇLARA GÖRE HANGİ HÜKÜMLÜLER BAKIMINDAN ARANACAĞI SORUNU

5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesi uyarınca örgütlü suçtan ya da *terör suçundan* mahkum olan hükümlünün denetimli serbestlikten faydalanabilmesi için Açık Cezaevine Ayrılma Yönetmeliği'nin 6/ç maddesi uyarınca ön şart olarak aranan samimiyetin tasdiki kararının *hangi suçlardan hükümlü olarak bulunan kişiler hakkında uygulanacağı* konusu uygulamada uzun süredir tartışılmakta ve bu durum ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yönetmelik hükmünde *terör ve örgütlü suçlardan hükümlü olan kişiler* bakımından böylesi bir değerlendirme yapılacağı düzenlenmiştir. Burada öncelikle lafzi bir yorumdan hareketle kavramların hangi anlamlara karşılık geldiğinden yola çıkılarak bir değerlendirme yapmak gerekmektedir.

Terör Suçlusu: 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 2. maddesinde düzenlendiği haliyle;

“cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozma amaçlarına ulaşmak için meydana getirilmiş örgütlerin mensubu olup da, bu amaçlar doğrultusunda diğerleri ile beraber veya tek başına suç işleyen veya amaçlanan suçu işlemese dahi örgütlerin mensubu olan kişi”

terör suçlusu olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca aynı maddenin 2. fıkrası uyarınca *“terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusu”* sayılmıştır.

Örgüt Suçlusu: Ceza Kanunu'nun 6. maddesinin j fıkrası uyarınca; “örgüt mensubu suçlu; bir suç örgütünü kuran, yöneten, örgüte katılan

veya örgüt adına diğerleriyle birlikte veya tek başına suç işleyen kişi” olarak tanımlanmıştır.

Ayrıca yönetmelik hükmünde, örgütlü suçtan ya da terör suçundan ceza alan hükümlünün “mensup olduğu örgütten ayrılması” haline yer verilmiştir.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde “mensup olmak; bir yerle veya bir kimseyle bağlantısı olan, ilişkili, -den olan, -e bağlı (kimse)” olarak tanımlanmıştır.^[14]

Yine Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde; “ayrılmak durumu; kişinin bulunduğu bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşması” olarak tanımlanmıştır.^[15]

Söz konusu tanımlar ile ilgili yönetmelik hükmünde yer verilen düzenlemeden yola çıkılarak bir değerlendirme yapıldığında, Terörle Mücadele Kanunu’nun 2. maddesinde sayılan amaçları gerçekleştirmek maksadıyla kurulan yasadışı örgütlerin mensubu olup da, bu amaçlar doğrultusunda diğerleri ile beraber veya tek başına suç işleyen veya amaçlanan suçu işlemese dahi “yasadışı örgütlerinin kurucusu, yöneticisi ya da üyesi olmaktan hükümlü olan ya da bir suç örgütünü kurmaktan, yönetmekten veya suç örgütünün üyesi olmaktan hükümlü olan kişiler bakımından 5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesi uyarınca denetimli serbestlikten faydalanabilmeleri için mensup olduğu örgütten ayrıldıklarına dair bir tespit olması halinde bu kişiler açık cezaevine geçebilecek ve dolayısıyla da denetimli serbestlikten yararlanabileceği” sonucuna varılmaktadır.

Söz konusu tanımlamaya göre, bizce aslında terör örgütüne ya da suç örgütüne üye olmaksızın yardım etmekten ya da örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüt propagandası yapma suçlarından hükümlü olarak bulunan kişiler bakımından Açık Cezaevine Ayrılma Yönetmeliği’nin 6/ç maddesi uyarınca ön şart olarak aranan samimiyetin tasdiki kararı alınmasına gerek bulunmamaktadır.

Doktrinde de Türk Ceza Kanunu’nun 220/7. maddesinde düzenlenen örgüte üye olmamakla birlikte örgüte yardım etmekten mahkumiyet hükmü alanlar ile terör örgütü propagandası yapmak suçundan hükümlüler örgüt üyesi olarak kabul edilmediğinden denetimli serbestlikten yararlanabilmeleri

[14] <https://sozluk.gov.tr/#SozluklerHakkinda> sitesinden alınmıştır. (Erişim tarihi: 03/08/2022)

[15] <https://sozluk.gov.tr/#SozluklerHakkinda> sitesinden alınmıştır. (Erişim tarihi: 03/08/2022)

için örgütten ayrıldıklarına dair samimiyetin tasdiki kararına ihtiyaç olmadığı belirtilmiştir.^[16]

Ancak uygulamada uzunca süre sadece örgüt üyeliği ya da yöneticiliği suçundan hükümlü bulunan kişiler yönünden değil, örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüte yardım etmek, örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek ve hatta örgüt propagandası yapmak suçlarından hükümlü bulunan kişiler yönünden dahi “*mensup olduğu örgütten ayrılıp ayrılmadığına*” dair samimiyetin tasdiki kararı arandığı görülmüştür.

Hatta bu kararların bir kısmı yüksek mahkeme önüne dahi taşınmıştır.

Yargıtay’ın bir kararında *Terör örgütü propagandası yapmak suçundan hükümlü olarak cezaevinde bulunan kişi bakımından idare ve gözlem kurulu tarafından yapılan mensup olduğu örgütten ayrılıp ayrılmadığına dair samimiyetin tasdiki kararı bakımından özetle;*

- *Hükümlünün işlediği suçun niteliği gereği örgüt üyesi olarak değerlendirilemeyeceği,*
- *Mahkeme kararı gereğince hükümlünün bağlı bulunduğu bir örgüt olmadığından, örgütten ayrıldığına dair tespiti gerek olmadığı,*
- *Yönetmeliğin 6/2-ç maddesinin örgüt mensupları için geçerli olduğu, örgüt mensubu olma suçlaması dışında bir suçlamadan hükümlü olan kişi hakkında idari ve gözlem kurulu kararıyla terör örgütünden ayrıldığına tespit edilmesine gerek olmaksızın diğer şartların mevcut olması durumunda doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılabilmesi ve denetimli serbestlikten faydalanabileceği*

tespitlerine yer vererek yerinde olarak idarenin ve mahkemelerin verdiği kararları bozmuştur.^[17]

Ancak yüksek mahkeme yakın tarihli başka bir kararında ise bu görüşüne aykırı ve çelişen nitelikte bambaşka bir değerlendirmede bulunmuştur. Nitekim yüksek mahkeme kararında özetle; “*Örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme suçundan hükümlü olan kişinin de 3713 sayılı Terörle Mücadele*

[16] Şen Ersan, “Suç Örgütüne Yardım Etme Suçundan Verilen Cezaların İnfazı,” (Kasım, 2018). Erişim 24 Ağustos 2022. <https://www.hukukihaber.net/suc-orgutune-yardim-etme-sucundan-verilen-cezalarin-infazi-makale,6257.html>.

[17] Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E.2017/3312, K. 2019/2376, 29.04.2019.

Kanunu'nun 3. maddesine göre terör suçlusu olarak kabul edildiği, nazara alındığında, Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliğinin 6/2-ç maddesinde yer alan hükümlünün örgütten ayrıldığına ilişkin tespit kararının adı geçen hükümlü yönünden de aranması gerektiğinden, hükümlünün mensup olduğu terör örgütünden ayrılıp ayrılmadığına ilişkin yönetmelikte belirtilen kanunun aradığı şartları içeren iyi hal görüş bildirme kararı alınması gerektiği gözetilmeden, eksik inceleme ve araştırma ile hükümlünün cezasının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazı talebinin reddine karar verildiği dikkate alındığında, merciince bu yönden itirazın kabulüne karar verilmesi gerekirken, ” denilmiştir.^[18]

Bu haliyle, Yargıtay'ın söz konusu kararının hukuki olarak hatalı değerlendirme sonucunda verildiği açık olması bir yana, kararın özü itibariyle de hukuken de ciddi sorunlar ihtiva ettiği uygulamadaki örneklerde gözlemlenmiştir. Bu kararlara ilerleyen bölümlerde değinilecektir.

Özetle, ilgili yönetmelik hükmünde yer verilen düzenlemenin lafzından ve düzenleme ile güdülen amaç ile ulaşılmak istenen gayeden yola çıkılarak bir bütün halinde değerlendirme yapıldığında; *örgütlü suçtan* ya da *terör suçundan* yürütülen yargılama neticesinde kesinleşmiş mahkeme kararı ile kurucusu, yöneticisi ya da üyesi olduğu belirtilerek mahkumiyet kararı verilen kişi bakımından 5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesi uyarınca denetimli serbestlik talebinin değerlendirilebilmesi için örgütten ayrıldığına dair bir tespit olması gerekmekte olup, böylesi bir tespit sonrasında diğer koşulları da sağlaması halinde kişi denetimli serbestlikten yararlanabilecektir.

Ancak uygulamada bu düzenlemenin daha da genişletilmesi yönünde bir düşünce hakim olduğu, bu düşüncenin temeli olarak da güya *terör örgütleri* ya da *suç örgütleriyle mücadele etme gayesi* olduğunun ifade edildiği de gözlemlenmektedir.

Oysaki böylesi bir uygulama ile yurttaşların pek çok temel ve insani hakkı ihlal edilmektedir. Ayrıca örgüt üyesi olmadığı yargılamayı yürüten mahkemece verilen kesinleşmiş karar ile tespit olunan kişi bakımından (*örneğin; her ne kadar kişi hakkında örgüt üyeliğinden dava açılmışsa da mahkemece kişinin örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüte yardım ya da örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçu işlediğinden bahisle mahkumiyet kararı verilmesi hali gibi*) ya da hakkında örgüt

[18] Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E.2019/3064, K. 2021/6477, 08/04/2021.

üyeliğine dair hiçbir suçlama yöneltilmeyen (*örneğin; kişi hakkında sadece örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüte yardım ya da örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçundan dava açılması ve bu suçlardan ceza verilmesi hali ya da kişiye sadece propaganda suçu isnat edilerek ceza verilmesi hali gibi*) bir suçlamadan mahkum olan kişi bakımından kişinin örgütten ayrılıp ayrılmadığının tespitinin gerektiği gibi bir sonucun ortaya çıkmasının hukuki olarak izahı oldukça güç ve anlamsızdır.

Ayrıca burada kişinin *mensup olduğu* örgütten ayrılıp ayrılmadığının nasıl tespit edileceği meselesi de ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmakta olup, bu durumun ayrı bir başlık halinde incelenmesi daha uygun olacaktır.

B) SAMİMİYETİN TASDİKİ KARARINDA HÜKÜMLÜNÜN ÖRGÜTTEN AYRILDIĞININ NASIL TESPİT EDİLECEĞİ SORUNU

İdare ve gözlem kurulunca verilen samimiyetin tasdiki kararında, *kişinin mensup olduğu* örgütten ayrılıp ayrılmadığının tespiti meselesinde ciddi bir belirsizlik söz konusudur.

İlgili yönetmelikte ya da yasal mevzuatta hangi olgular ve hangi kriterler baz alınarak böylesi bir tespit ve değerlendirme yapılacağı konusunda bir belirlilik olmadığı gibi ihtimal de olsa idare tarafından kişinin *mensup olduğu örgütten ayrılmadığına* karar verilmesi durumunda, ceza infaz kurumlarının devletin denetimi ve gözetimi altında olduğu değerlendirildiğinde ceza infaz kurumunda örgüt üyeliği suçunun işlenmeye devam edilmesinin nasıl ve ne şekilde meydana geldiği ayrı bir tartışma konusuyken böylesi bir karar sonrasında *mensup olduğu örgütle bağını devam ettiren* yani aslında örgüt üyesi olma halini devam ettiren kişinin hukuki durumu ve sonraki sürecin akıbeti konusunda mevzuatta hiçbir düzenleme yer almamaktadır.

Böylesi ciddi belirsizliklerin bulunduğu bir halde, konu hukuksal bir çerçevede irdelenmeye çalışılacaktır. Ancak burada konuyu daha detaylarıyla açıklayabilmek için bizce öncelikle örgüt üyeliği müessesesini, unsurlarını ve Yargıtay uygulamasına kısaca ele almak daha uygun olacaktır.

1- Örgüt Üyeliği Suçunun Unsurları

Örgüt üyeliği suçu, Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinde düzenlenmiştir. Doktrinde örgüt üyeliği suçu; *"daha öncesinde suç işlemek için kurulmuş olan bir örgütün amaçlarını, faaliyet ve eylemlerini benimseyerek*

gönüllü bir şekilde örgüt hiyerarşisine dâhil olarak örgütün amaçlarının gerçekleşmesine katkıda bulunmak veya katkıda bulunmaya yönelik iradeyi somut bir şekilde ortaya koymak suretiyle gerçekleşen bir suç” olarak ifade edilmektedir.^[19]

Yargıtay’ın yerleşik içtihatlarında da örgüt üyeliği suçu;

“Örgüt üyesi, örgüt amacını benimseyen, örgütün hiyerarşik yapısına dahil olan ve bu suretle verilecek görevleri yerine getirmeye hazır olmak üzere kendi iradesini Örgüt iradesine terk eden kişidir. Örgüt üyeliği, örgüte katılmayı, bağlanmayı, örgüte hakim olan hiyerarşik gücün emrine girmeyi ifade etmektedir. Örgüt üyesi örgütle organik bağ kurup faaliyetlerine katılmalıdır. Organik bağ, canlı, geçişken, etkin, faili emir ve talimat almaya açık tutan ve hiyerarşik konumunu tespit eden bağ olup, üyeliğin en önemli unsurudur. Örgüte yardımda veya örgüt adına suç işlemede de, örgüt yöneticileri veya diğer mensuplarının emir ya da talimatları vardır. Ancak örgüt üyeliğini belirlemede ayırt edici fark, örgüt üyesinin örgüt hiyerarşisi dahilinde verilen her türlü emir ve talimatı sorgulamaksızın tamamen teslimiyet duygusuyla yerine getirmeye hazır olması ve öylece ifa etmesidir.

Silahlı örgüte üyelik suçunun oluşabilmesi için örgütle organik bağ kurulması ve kural olarak süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gerektiren eylem ve faaliyetlerin bulunması aranmaktadır.

Örgüte sadece sempati duymak, ya da örgütün amaçlarını, değerlerini, ideolojisini benimsemek, buna ilişkin yayınları okumak, bulundurmak, örgüt liderine saygı duymak gibi eylemler, örgüt üyeliği için yeterli değildir. Örgüt üyesinin örgüte bilerek ve isteyerek katılması, katıldığı örgütün niteliğini ve amaçlarını bilmesi, onun bir parçası olmayı istemesi, katılma iradesinin devamlılık arz etmesi gerekir. Örgüte üye olan kimse, bir örgüte girerken kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla kurulan bir örgüt olduğunu bilerek üye olmak kastı ve iradesiyle hareket etmelidir. Suç işlemek amacıyla kurulan örgüte üye olmak için saikin suç işlemek amacı olması aranır.”^[20]

şeklinde tanımlanmaktadır.

[19] Ersan Şen, *Suç Örgütü*, 5. Baskı, (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022), 141-163; İzzet Özgenç, *Suç Örgütleri*, 14. Baskı, (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022), 22-23.

[20] Yargıtay 16. Ceza Dairesi, E. 2017/1809, K. 2017/5155, 26/10/2017.

Örgüt üyeliği suçunda, örgüt üyesinin örgütün *hiyerarşik yapısı içerisine* girmesi gerektiği her türlü emir ve talimatı sorgulamaksızın tam bir teslimiyet duygusuyla hareket etmesi gerektiği ifade edilmektedir.^[21]

“*Suçta ve cezada kanunilik*” prensibi gereği somut olayın özellikleri ile failin hiyerarşik yapıya dahil olup olmadığı konusunda mevcut fiilleri tek tek ele alınarak kişinin eylem ve faaliyetleri değerlendirmeye alınması gerektiği, bunların gösterdiği yoğunluk, süreklilik ve çeşitlilikten hareketle örgütle organik nitelik gösteren bağ kurulmuş olup olmadığı saptanmaya çalışılması gerektiği belirtilmektedir.^[22]

Örgüt üyeliği suçu, örgüte üye olma fiilinin gerçekleştiği anda tamamlanmakla birlikte, üyelik süresince eylem temadi ettiğinden suç mütemadi (kesintisiz) suç niteliğindedir.^[23] Örgüt üyeliği suçunun niteliği itibariyle kesintisiz olduğu değerlendirildiğinde suçun hangi durumlarda sona ereceği konusu önemlilik arz etmektedir.

Yargıtay kararlarında; “*Temadi eden suçlardan olan örgüt üyeliği, hukuk ve fiili kesinti gerçekleşinceye kadar tek suç sayılır. Örgüt üyeliği, yakalanma, örgütün dağılması, örgütten ihraç ya da kendiliğinden örgütten ayrılma gibi sebeplerden sona erer. Yakalanmayan sanık hakkında düzenlenen iddianame temadi eden suç için hukuk kesinti oluşturmaz. Örgüt üyeliğinden mahkum olduktan sonra tekrar örgütle hiyerarşik bağ kurup süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gerektiren faaliyetlere katılması halinde yeniden üyelik suçu oluşacaktır.*” şeklinde belirtilmektedir.^[24]

Buna göre, örgüt üyeliği suçunda suçun tamamlanmasında dikkate alınacak kesinti bakımından, *hukuki ve fiili* kesinti durumu birlikte aranmaktadır.

[21] Şen, *Suç Örgütü*, 147.

[22] Şen, *Suç Örgütü*, 150-159.

[23] Özgenç, *Suç Örgütleri*, 23, Şen, *Suç Örgütü*, 214.

[24] Yargıtay 16. Ceza Dairesi, E. 2016/7162, K. 2017/4786, 18/07/2017, aynı yönde, Yargıtay 16. Ceza Dairesi, E. 2015/6443, K. 2017/995, 07/03/2017.

a) Örgüt Üyeliği Suçunda Hukuki ve Fiili Kesinti Hali

Yukarıda da izah edildiği üzere, örgüt üyeliği suçu mütemadi yani kesintisiz suç olarak ifade edilmektedir.^[25] Örgüt üyeliği suçu kesintisiz bir şekilde devam etmekte olduğundan suçun tamamlanması bakımından Yargıtay uygulamaları doğrultusunda hukuki ve fiili kesinti dikkate alınmaktadır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun bir kararında; örgüt üyeliği suçunda kesinti ce suçun tamamlanma meselesiyle ilgili "*Yargıtay'ın istikrar bulan ve süregelen kararlarında açıklandığı üzere; mütemadi suçlardan olan silahlı terör örgütüne üye olma suçunda, daha önce örgütün kendisini feshetmesi, kişinin örgütten ayrılması gibi bazı özel durumlar hariç olmak üzere kural olarak temadinin yakalanma ile kesileceği, dolayısıyla suçun işlendiği yer ve zaman diliminin buna göre belirlenmesi gerektiği,*" açıklamalarına yer verilmiştir.^[26]

Buna göre örgüt üyeliği suçundan mahkumiyet kararı verilmiş hükümlü bakımından yakalanma ile kesinti gerçekleşeceğinden bu tarihten sonra varsa kişinin eylem ve faaliyetleri yeni bir suç olarak değerlendirilecek ve bunlar yeni bir soruşturmaya/ kovuşturmaya konu edilebilecektir.^[27]

Söz konusu tanılardan yola çıkarak konumuz değerlendirildiğinde; suç örgütü üyeliği ya da terör örgütü üyeliği suçundan mahkum olan hükümlü bakımından temadi yani hukuki ve fiili kesinti yakalanma ile gerçekleştiğinden bu tarih itibarıyla hukuken artık kişinin örgüt üyesi olmadığı kabul edileceğinden ve bu tarihten sonraki fiil ve eylemlerin yeni bir soruşturma/ kovuşturmaya konu edilebileceği de değerlendirildiğinde ilgili yönetmelik uyarınca idare ve gözlem kurulunun yapacağı hükümlünün örgütten ayrılıp ayrılmadığı değerlendirmesinin hukuki olduğundan bahsetmek mümkün müdür?

Ayrıca burada hukuken sorunlu bir durum daha bulunmaktadır. Yukarıda detaylıca izah edildiği üzere, kişinin örgüt üyesi olup olmadığı durumu savcılık gözetiminde ve denetiminde olan kolluk birimleri aracılığıyla yürütülen soruşturma işlemleri neticesinde araştırılmakta ve elde edilen bilgi ve

[25] Özgenç, *Suç Örgütleri*, 23, Şen, *Suç Örgütü*, 214.

[26] Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2017/16-956, K.2017/370, 26.09.2017.

[27] Şen, *Suç Örgütü*, 214.

belgelerden yola çıkılarak suç şüphesi hasıl olması üzerine kişiler hakkında örgüt üyeliği suçlamasıyla davalar açılmakta, mahkemelerce yürütülen kovuşturmalar neticesinde kişinin örgüt üyesi olup olmadığı konusunda bir kanıya varılmaktadır.

Netice itibariyle yerleşik içtihatlar gereğince, mahkemelerce yapılan araştırma ve değerlendirmeler neticesinde failin hiyerarşik yapıya dahil olup olmadığı konusunda fiilleri tek tek ele alınarak örgüte yardım olarak görülebilecek eylem ve faaliyetleri değerlendirmeye alınarak bunların gösterdiği yoğunluk, süreklilik ve çeşitlilikten hareketle kişinin örgütle organik nitelik gösteren bağın kurulmuş olup olmadığı saptanmaya çalışılarak kişinin örgüt üyesi olup olmadığı konusunda bir karar verilmektedir. Ayrıca verilen bu kararlara karşı istinaf ve temyiz olağan kanun yolları ile hukukilik ve yerindelik denetimi de yapılarak kişinin durumu belirlenmektedir.

Mevzuat gereğince kişinin örgüt üyesi olup olmadığı böylesi ciddi bir araştırma ve değerlendirme gerektiren aslında ciddi bir emek ve uğraş gerektiren soruşturma ve kovuşturma işlemlerine tabi tutulurken, ilgili yönetmelik uyarınca *kişinin mensup olduğu örgütten ayrılıp ayrılmadığına* karar veren idare ve gözlem kurullarının tüm bu imkanlardan yoksun bir şekilde böylesi bir tespiti nasıl yapacağı bir sorun olmakla birlikte, bu tespiti yapacak kişilerin infaz koruma memurları ve diğer idare ve gözlem kurulu üyeleri olduğu düşünüldüğünde bu kişilerin yasal olarak böylesi bir tespit ya da değerlendirmeye ehil ve yetkili olup olmadıkları da bizce ciddi bir sorun teşkil etmektedir.

Yine idare ve gözlem kurulunun verdiği kararın yeterli şekilde hukukilik ve yerindelik denetiminden geçip geçmediği de ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü idare ve gözlem kurulunun verdiği karara karşı infaz hakimliğine itirazda bulunmak mümkündür. İnfaz hakimliğinin verdiği karara ise bağlı bulunduğu ağır ceza mahkemesine itirazda bulunabilecektir. Ağır ceza mahkemesinin vermiş olduğu karar kesin karar olup bu karara karşı istinaf ya da temyiz kanun yolu öngörülmemiştir. Bu durum neticesinde uygulamada farklı yerlerdeki infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemelerinin farklı mahiyetlerde hatta çoğunlukla birbiriyle çelişen kararlar verdikleri görülmektedir. Bu yüzden de içtihat birliğinden söz etmek mümkün olmamaktadır. Ancak kimi kararlara karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kanun yararına bozma yoluna başvurularak Yargıtay

nezdinde bir içtihat oluşturulmaya çalışılmaktadır. Ancak bu da oldukça istisnai bir durum arz etmektedir.

Bir diğer hukuki sorun da *kişinin mensup olduğu örgütten ayrılıp ayrılmadığının* hangi olgulara ve kriterlere göre tespitinin ve değerlendirmesinin yapılacağı konusunda karşımıza çıkmaktadır. İlgili yönetmelikte ve mevzuatta bu yönde bir düzenleme olmadığından idarenin takdir yetkisi kapsamında uygulamada birtakım kriterler karşımıza çıkmaktadır. Bu konuyu ayrı bir başlık olarak ele almak daha yerinde olacaktır.

2- Hükümlünün Mensup Olduğu Örgütten Ayrılıp Ayrılmadığının Tespitinde Uygulamada Dikkate Alınan Kriterler

Hükümlünün 5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesi uyarınca denetimli serbestlikten faydalanabilmesi için Açık Cezaevine Ayrılma Yönetmeliği'nin 6/ç maddesi uyarınca ön şart olarak kişinin *mensup olduğu örgütten ayrılıp ayrılmadığının* tespiti gerekmekte ise de bu tespitin hangi kriterlere göre yapılacağı konusunda ne ilgili yönetmelikte ne de mevzuatta düzenleme bulunmaktadır.

Bu durum ciddi bir sorun oluşturduğundan uygulamada idare ve gözlem kurullarınca farklı farklı kriterler oluşturulduğu gözlemlenmiştir. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü de bu sorunun çözümü için cezaevlerine çeşitli yazılar göndererek bu belirsizliği ve sorunu gidermeye çalışmıştır.

Bu yazıların içeriği tam olarak bilinmemekle birlikte uygulamada bazı ceza infaz kurumları idare ve gözlem kurullarının “*Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 20.04.2015 tarihli ve 66607 sayılı yazısına atıf yaptığı, bu yazının içeriğinde;*

a- Örgütten ayrıldıklarını veya tarafsız konuma geçtiklerini dilekçe ile beyan eden hükümlülerin öncelikle güvenlikleri de dikkate alınmak suretiyle konumlarına uygun bir bölüme alınmaları,

b- Kanun ve ilgili yönetmelik hükümlerine uygun olarak kesin bir kanaat oluşuncaya ve 60 güne kadar gözleme tabi tutulması,

c- Bu süre içinde, örgütsel konumlarının, ziyaretine gelen kişilerle irtibatlarının titizlikle gözlemlenmesi, telefon ve mektup gibi haberleşme faaliyetlerinin daha dikkatli takip edilmesi,

d- Örgüt içerisinde lider konumda bulunan veya aktif örgüt üyeliğini devam ettirenler ile irtibat ve ilişkilerinin kesilmesi..." gibi kriterler getirildiği görülmüştür.^[28]

Ayrıca kanun yararına bozma taleplerine istinaden Yargıtay incelemesine de konu olan kararlardan görüldüğü kadarıyla uygulamada verilen kimi kararlarda, hükümlünün "*bağımsız koşušta kalması, örgütle ilgili bilgi vermesi, pişmanlık göstermesi*" gibi kriterlerin de baz alındığı görülmektedir.^[29]

Bu kriterlerden uygulamada en çok karşılan durumlara ve durumlar sonucunda yaşanan sorunlara değinilecektir.

a) Hükümlünün Mensup Olduğu Örgütten Ayrılıp Ayrılmadığının Tespitinde Uygulamada Dikkate Alınan –Bağımsız Koşušta Kalma- Hali

Uygulamada hükümlünün *mensup olduğu örgütten ayrıldığı* tespit edilebilmesi için *bağımsız koşušta kalmasının* şart olarak koşulduğu görülmektedir. "*Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 20.04.2015 tarihli ve 66607 sayılı yazısında da yer alan;*

a- Örgütten ayrıldıklarını veya tarafsız konuma geçtiklerini dilekçe ile beyan eden hükümlülerin öncelikle güvenlikleri de dikkate alınmak suretiyle konumlarına uygun bir bölüme alınmaları" maddesinden yola çıkılarak böylesi bir kriter oluşturulduğu değerlendirilmektedir.

Bu konuyu biraz açmak gerekirse, 5275 sayılı CGTİHK'nin 24. ve 63. maddeleri uyarınca hükümlülerin almış oldukları cezaya, özellikle de işledikleri suça göre gruplandırılacağı ifade edilmektedir. Buna göre hükümlüler;

- İlk defa suç işleyenler, *mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler,*
- *Aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler,*
- *Tehlike hâli taşıyanlar,*
- *Terör suçluları,*

[28] Şen ve Başer, "Hükümlünün Örgütten Ayrıldığı Nasıl Tespit Edilir?".

[29] Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2021/10147, K. 2021/12401, 17/09/2021, Benzer yönde; Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2021/12405, K.2021/14618, 03/12/2021

— Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular ile ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla gruplandırılmaktadır.

Söz konusu düzenlemeye göre farklı suçlardan mahkum olan hükümlüler bir arada kalamamakta, yasa gereği hükümlüler gruplandırılmakta ve aynı suçtan mahkum hükümlüler birlikte kalabilmektedir.

Mevzuata göre örneğin, terör örgütüne üye olma suçundan mahkum olan kişi ile kasten öldürme ya da adi suç örgütüne üye olma suçundan mahkum olan kişi birlikte kalamayacaktır. Hatta terör örgütüne üye olma suçundan mahkum olan kişiler, mahkum oldukları terör örgütlerinin farklı olması halinde de bu yasa hükmüne göre birlikte kalamayacaklardır.

Ancak her ne kadar söz konusu gruplandırma yasa hükmüne göre yapılmışsa da özellikle *terör örgütüne üye olma* ya da *adi suç örgütüne üye olma* suçundan mahkum olan kişilerin kaldıkları koğuşların uygulamada *örgütlü ya da örgüt üyelerinin kaldığı koğuş* olarak adlandırıldığı gözlemlenmektedir.

Bu uygulamanın bir sonucu olarak da hükümlünün *mensup olduğu belirtilen örgütten ayrıldığı* tespit edilebilmesi için, hükümlünün *örgütlü ya da örgüt üyelerinin kaldığı koğuş* olarak adlandırılan koğuştan ayrılması ve *bağımsız koğuş* olarak tabir edilen koğuştaki kalmasının şart olarak koşulduğu gözlemlenmiştir.

Uzun yıllardır bu durumun hukuki olmadığına dair uygulamada yapılan eleştiriler neticesinde Yargıtay 1. Ceza Dairesi yakın tarihli kararları ile bu hukuksuzluğa bir son vermiştir. Yargıtay tarafından yapılan değerlendirmede;

“hükümlülerin gruplandırılarak cezaevinde barındırılmalarında, cezaevi yönetiminin yetkili olarak 5275 sayılı Kanun’un 24 ve 63. maddeleri ile Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin 57/1. maddesindeki düzenlemeler kapsamında takdir hakkına sahip olduğu, terör suçundan hükümlü olanların açığa ayrılmaları için gerekli olan mensup oldukları örgütten ayrıldıkları idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilmesi şartının sağlanması için hükümlünün bulunduğu koğuştan bağımsız bir koğuşa alınmasının gerekli olmadığı, bu yönde kanuni bir zorunluluk bulunmadığı gözetilmeden”

denilmiştir. Yani bu değerlendirmenin hukuki ve kanuni olmadığı tespit olunmuştur.^[30]

Ancak bu uygulama halen pek çok ceza infaz kurumunda uygulanmaya devam etmektedir. Yakın tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu toplantısında da bu durumun devam ettiği bizzat bakanlık yetkilileri tarafından;

“Terör hükümlülerinin infaz rejimi şu şekilde yapılmaktadır: Kişi, ceza infaz kurumuna geldiğinde bir gözleme tabi tutulur, işte A örgütü, B örgütü şeklinde bu gözlemler yapılır. Mesela A örgütünün B örgütüyle herhangi bir mensubunun karşılaşması hâlinde muhtemel çatışma, hasımlık durumu da dikkate alınır yani birbiriyle geçinemeyen örgütleri bir araya koyduğunuzda idare eliyle aslında bir çatışma ortamı da yaratmış olursunuz. Yine, aynı zamanda örgütten ayrılmak isteyen varsa, tarafsız koşu çıkarmak isteyen varsa bunu da sağlamanız gerekiyor ve uygulama da bu yöndedir. Niçin böyledir? Örgüt içerisinde, suç örgütleri içerisinde, terör örgütleri içerisinde bir mahalle baskısından söz ediyoruz yani burada herhangi birimiz bir yapı içerisinde ayrılmaya çalıştığımızda o mahalle baskısını üzerimizde hissedebiliriz. Yani idarenin pozitif yükümlülüğü bu imkânı sağlamaktır, zaten infaz anlayışının da temel amacı, muradı budur yani kişi eğer örgütten ayrılmak istiyorsa, bu radikalleşme sürecinden çıkmak istiyorsa idare de bu imkânı sağlıyor. Tabii ki, bu bir kriterler, uygulamalar manzumesinin sonucudur; işte, kişinin telefon görüşmelerine bakılır, emanet para hesaplarına bakılır, mektuplaşmalarına bakılır, örgütle ortak hareket edip etmediğine dair reflekslerine bakılır ve bu değerlendirmelerin hepsi bir bütün hâlinde değerlendirilerek idare ve gözlem kurulu tarafından bir denetime tabi tutulur ve bir karar verilir.”

şeklinde ifade edilmiştir.^[31]

[30] Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2021/10147, K. 2021/12401, 17/09/2021, Benzer yönde; Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2021/12405, K.2021/14618, 03/12/2021, Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2021/12585, K. 2021/14861, 10/12/2021, Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2021/12596, K. 2021/15300, 21/12/2021, Yargıtay 1. Ceza Dairesi E.2021/12383, K. 2021/14626, 03/12/2021, Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2021/12656, K. 2021/15299, 27/12/2021, Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2021/7839, K. 2021/9849 04/06/2021.

[31] Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Tutanak Dergisi Dönem: 27, Yasama Yılı:5, 4'üncü Toplantı 24 Şubat 2022 Perşembe, Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Hüseyin Şık (S.29-30), (<https://>

Oysaki, hükümlülerin bu koşullarda kalma yönünde aslında herhangi bir talebi bulunmamakta, yasal mevzuat gereğince idarenin yaptığı gruplandırma sonucunda hükümlüler belli koşullara konulmaktadır. İdarenin yasal mevzuat doğrultusunda yaptığı bir işlem sonucunda hükümlülerin yerleştirildiği bu koşulun, *örgütlü ya da örgüt üyelerinin kaldığı koşul* olarak değerlendirilerek farklı bir misyon yüklemesinin hukuki olmadığı açıktır. Nitekim Yargıtay'da son tarihli içtihat halini almış kararlarında bu duruma yer vermektedir. Ancak Yargıtay önüne gelmiş benzer nitelikteki pek çok karardan, ceza infaz kurumlarının bu hukuka aykırı uygulamaya devam ederek kişilerin yasal hakkı olan denetimli serbestlikten yararlandırılma hakkını olabildiğince sınırlandırılmaya çalıştığı görülmektedir.^[32]

b) Hükümlünün Mensup Olduğu Örgütten Ayrılıp Ayrılmadığının Tespitinde Uygulamada Dikkate Alınan –Pişmanlık Göstermesi– Hali

Yine uygulamada karşılaşıldığı üzere; kişinin *mensup olduğu örgütten ayrıldığı* tespit edilebilmesi için *pişmanlık göstermesi hatta örgüte dair bilgileri vermesi* gibi kriterler baz alındığı görülmektedir. Ancak bu durumun da ciddi sakıncaları ve hukuki olmayan sonuçları bulunmaktadır.

Hükümlü denetimli serbestlikten yararlanıp cezasının bir kısmını dışarda çekebilmek için yani *tabliye* olabilmesi için, aslında bir menfaat karşılığında pişmanlık göstermeye zorlanmaktadır. Hatta bazı ceza infaz kurumlarında etkin pişmanlık müessesinden faydalanmayan kişilerin taleplerinin reddedildiğine dair kararlara da rastlanılmaktadır.^[33]

www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=2918
(Erişim tarihi: 03/08/2022)

[32] Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2021/12585, K. 2021/14861, 10/12/2021, Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2021/12596, K. 2021/15300, 21/12/2021,

[33] Yargıtay 1. Ceza Dairesi E.2022/10081, K.2022/8182, 21/10/2022 ” Somut olayda, hükümlünün silahlı terör örgütüne üye olmak suçundan ... 15. Ağır Ceza Mahkemesinin 27/11/2017 tarihli ve 2017/352 Esas, 2017/165 sayılı kararı ile 7 yıl 6 ay hapis cezasına mahkum edildiği, koşullu salıverilme tarihinin 09/03/2022 olduğu, hükümlü hakkında adı geçen Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunun 07/01/2021 tarihli 2021/71 sayılı kararı ile gözlem altında tutulmasına karar verildiği ancak samimiyetine kanaat getirilemediği için 08/10/2021 tarihli ve 2021/6457 sayılı karar ile hükümlünün etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmadığı, adı geçen örgütle ilgili bilgi ve belge paylaşımı yapmadığı ve örgütten

Maalesef ki Yargıtay uygulaması ile de hukuki olmayan bu kararlara meşruiyet kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Nitekim Yüksek mahkeme bir kararında; “FETÖ silahlı terör örgütüne üye olduğu mahkeme kararı ile tespit edilerek cezalandırılan hükümlünün, 01/06/2020 tarihli dilekçesi ile örgüt üyeliğini hiçbir şekilde kabul etmediği ve söz konusu örgüt ile bağının kalmadığını beyan ederek tarafsız koşula geçme talebinde bulunduğu, bunun üzerine hükümlünün mevcut durumunun, ilk olarak adı geçen Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunun 01/06/2020 tarihli ve 2020/2724 sayılı kararı hükümlünün durumunun gözlemlenerek değerlendirilmesine karar verildiği, belirtilen süre boyunca hükümlünün Kurum görevlileri ile görüştüğü ve gözlemlendiği, ancak hükümlünün kurumda kaldığı müddetçe telefon görüşmeleri ve mektupları incelendiğinde terör örgütünden ayrıldığına dair somut herhangi bir veriye rastlanmadığından bahisle hakkında yeterli kanaat elde edilememesi üzerine de örgütten ayrıldığına ilişkin samimiyetinin tasdikinin reddine dair kararın verildiği, söz konusu değerlendirmenin cezanın infazı sırasında idarece yapılan görüşmelere ve gözleme dayanılarak verildiği gibi, örgüt ile bağının ve mensubiyetinin bulunmadığını beyan eden hükümlünün söz konusu örgüte dair herhangi bir bilgi paylaşımında da bulunmadığı anlaşılacakla, itirazın reddi yerine yazılı şekilde kabulüne karar verilmesinde isabet görülmediğinden bahisle,” denilmiştir.^[34]

Böylesi bir kriter getirilmesi bizce hukuki olmadığı gibi vicdani olarak da sorunludur. Çünkü kişi hakkındaki yargılama süreci bitmiş, atılı suçtan hakkında bir yargılama yürütülerek mahkumiyet kararı verilmiştir. Etkin pişmanlıktan yararlanan hükümlüler bakımından samimiyetin tasdiki

ayrıldığına ilişkin talebinin samimi görülmediğinden bahisle 6 ay deneme süresine tabii tutulmasına dair incelemeye konu kararın verildiği, hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılabilmesi için Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliğinin 6. maddesindeki düzenlemeler gereği, iyi halli olduğu ve mensup olduğu örgütten ayrılıp ayrılmadığı konusunda idare ve gözlem kurulu tarafından, koşullu salıverilme tarihine 1 yıl kalana kadarki süre içerisinde, hükümlünün cezaevi ya da cezaevlerinde bulunduğu süre içerisindeki gözlem ve raporlar değerlendirilerek bir tespitin yapılması gerektiği,”

[34] Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2021/12596, K.2021/15300, 27/12/2021. Benzer yönde, Yargıtay 1. Ceza Dairesi E.2021/12656, K. 2021/15299 27.12.2021. Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2021/12401, K.2021/14867, 10.12.2021.

kararından söz edilmediğinden bu kişiler hakkında denetimli serbestlik uygulaması öncesinde zaten samimiyetin tasdiki kararı aranmayacaktır.^[35] Etkin pişmanlıktan yararlanmayan kişi ise zaten yargılamanın her safhasında etkin pişmanlıktan faydalanabilecekken bundan yararlanmamıştır.

Dolayısıyla etkin pişmanlıktan yararlanmayan hükümlü bakımından bulunduğu ceza infaz kurumundan olduğundan daha erken çıkabilmesi için örgüte dair bilgi vermesi ya da *etkin pişmanlık göstermesi* şartına bağlı kılınarak denetimli serbestlikten faydalandırılması uygulamasının sonucunda bazı hukuksal sorunlar gündeme gelmektedir.

Öncelikle hükümlünün yasada yer almayan bir konuda yönetmelik hükmü ile bulunduğu ceza infaz kurumundan olduğundan daha erken çıkabilmesi için örgüte dair bilgi vermesi ya da *etkin pişmanlık göstermesi* şartına bağlı kılınarak denetimli serbestlikten faydalandırılması gibi bir duruma maruz bırakılması infazın kanuniliği ilkesine açıkça aykırılık teşkil edecektir.

Bir diğer hukuksal sorun da, yargılama sürecinde etkin pişmanlıktan yararlanmayan kişi bakımından, hükümlü olarak ceza infaz kurumunda bulunduğu aşamada denetimli serbestlikten yararlanarak, olduğundan daha erken cezaevinden çıkabilme saikiyle etkin pişmanlıktan yararlanması durumunda ortaya çıkmaktadır. Burada da hükümlünün etkin pişmanlıktan yararlanarak birtakım beyanlarda bulunması neticesinde bu beyanların sonrasında yaşanabilecek süreç oldukça belirsizdir. Ayrıca kişinin verdiği bu beyanların delil olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği de bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Burada önemle ele alınması gereken konulardan birisi de hükümlünün etkin pişmanlığa dair beyanının hukuki niteliği ve delil olarak dikkate alınıp alınamayacağıdır. Çünkü hükümlü olduğundan daha erken cezaevinden çıkabilme saikiyle etkin pişmanlıktan yararlanmış durumdadır. Yani aslında kişi hukuksal bir menfaati dolayısıyla ve özgür iradesi dışında bir zorlama neticesinde böylesi bir yola girişmiştir. Keza ceza infaz kurumunda bulunan hükümlünün ruh halini etkileyen çeşitli sosyolojik ve psikolojik etkilerin de bulunduğu gözönünde bulundurulduğunda hükümlünün etkin pişmanlığa dair bu beyanının hukuki delil olarak değerlendirilebilecek midir? Bizce bu

[35] Orhan Özdemir, “7242 Sayılı Kanun Sonrası Hükümlülerin Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılmaları,” 386.

durumlardan ötürü hükümlünün etkin pişmanlığa dair beyanının hukuki delil olarak dikkate alınamayacağı değerlendirilmektedir.

Ancak uygulamada denetimli serbestlikten yararlanarak olduğundan daha erken cezaevinden çıkabilme saikiyle etkin pişmanlıktan yararlanan hükümlünün beyanları doğrultusunda savcılıkça yeni bir soruşturma başlatıldığı gözlemlenmiştir.

Dolayısıyla bu kişi her ne kadar denetimli serbestlikten yararlanabilmek için de olsa aslında örgüt üyesi olduğunu kabul ettiğinden ve örgüte dair bilgiler verdiğinden hem kendisi hakkında hem de aleyhine ifade verdiği kişiler bakımından yeni bir soruşturma başlatılmasına da neden olmaktadır.

Uygulamada, bu sorunlarla sıkça karşılaşıldığından yönetmelikte bir düzenlemeye gidilmesi ve etkin pişmanlıktan yararlanmayan kişilerin denetimli serbestlikten yararlandırılmamasını ancak bu kişiler hakkında yeni soruşturma başlatılmasının önüne geçmek sadece infaza ilişkin sonuç doğurmak üzere bir madde eklenmesi gerektiği ileri sürülmektedir.^[36]

Ancak yukarıda da yer verildiği üzere, almış olduğu hapis cezası nedeniyle ceza infaz kurumunda bulunan hükümlünün, içerisinde bulunduğu ruh hali ile cezaevi ortamının kişi üzerinde yarattığı sosyolojik ve psikolojik etkileri de dikkate alındığında böylesi ruh hali içerisinde bulunan kişinin etkin pişmanlıktan yararlandırmaya zorlanması hukuka aykırı ifade alma yöntemi olduğu gibi bu beyanın özgür iradeye dayandığını ileri sürmek mümkün olmadığından böylesi düşüncelerin var olan sorunları daha da arttıracaklarını düşünmekteyiz. Ayrıca infazda kanunilik ilkesi uyarınca yasada yer almayan bir konuda yönetmelikle düzenlemesi de getirilmesinin önerilmesi bizce yerinde değildir.

Yine burada yargılamanın tüm safhalarında üzerine atılı örgüt üyeliği suçunu kabul etmeyen kişilerin durumlarını da ele almak gerekmektedir. Uygulamada sıkça görüldüğü üzere, idare ve gözlem kurulu kararlarında hükümlü peşinen örgüt üyesi olarak kabul edilmekte ve değerlendirme bu ön kabul üzerinden yapılmaktadır. Her ne kadar ortada kesinleşmiş

[36] Çetin Arslan ve Kayaççek Murat, “Örgüt ve Terör Suçlarının Tarafsızlık Olgusu ve Örgütten Ayrılıp Ayrılmadıklarının Tespitine İlişkin Sorunlar İle Çözüm Önerileri,” (Mayıs, 2022) Erişim 24 Ağustos 2022, <https://www.cetinarslan.com.tr/orgut-ve-teror-suclularinin-tarafsizlik-olgusu-ve-orgutten-ayrilip-ayrilmadiklarinin-tespitine-iliskin-sorunlar-ile-cozum-onerleri-acik-yon-m-6-2-c/>.

bir mahkumiyet kararı olsa da ve artık yargı kararı ile kişinin örgüt üyesi olduğuna karar verilmişse de yargılamanın tüm safhalarında örgüt üyesi olduğunu kabul etmeyen kişinin *mensup olduğu* örgütten ayrılıp ayrılmadığının nasıl değerlendirilerek bir kanaate varılacağı meselesi bizce bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Buna göre uygulamada gözlemlendiği üzere, hükümlü hakkında yargılamaya konu dava dosyasının tüm safhalarında atılı suçlamayı reddetmesine ve örgüt üyesi olduğunu kabul etmemesine rağmen hakkındaki verilen kararın kesinleşmesi sonrasında, cezaevi idareleri yönetmelik hükmü gereğince hükümlüyü kesinleşmiş mahkumiyet kararına dayanarak örgüt üyesi olarak kabul ettiğinden, hükümlünün *mensup olduğu örgütten ayrılma* durumunun değerlendirilebilmesi için öncelikle hükümlüden örgüt üyesi olduğunu kabul etmesi istenmekte, bunu kabul etmeyen kişiler hakkında örgütle bağını devam ettirdiğine dair kararlar verilerek denetimli serbestlik talebi reddedildiği görülmektedir. Örgüt üyesi olmadığını hiçbir aşamada kabul etmeyen kişinin önce örgüt üyesi olduğunu ikrara zorlanması akabinde de örgütten ayrıldığına dair beyanının alınarak bu beyandan yola çıkılarak bir değerlendirme yapılmasının hukuksal bir değerlendirme olmadığı düşünülmektedir.

Buna ilişkin olarak da uygulamada kimileri tarafından, “*yargılamanın tüm aşamalarında örgütle bağını reddeden hükümlünün, cezanın infazı sürecinde dış dünyaya yansıyan tutum ve davranışları itibariyle kurumun bütün kurallarına uyması, hiç disiplin suçu işlememesi, örgütsel haberleşmeden kaçınması ve hatta örnek kişilik özellikleri sergilemesinin örgütten ayrıldığına değil olsa olsa 5275 sayılı CGTİHK’nun 89. maddesi uyarınca iyi halli olduğunun karinesi sayılabileceği, yani hükümlünün aktif davranışı olmadığı sürece, sırf iyi halli oluşunu sağlayan davranışlarının tek başına tarafsız konumda olduğu ve örgütten ayrıldığı anlamına gelmediği*” ileri sürülmektedir.^[37]

Oysaki kişi hakkında görülen davanın tüm safhalarında, örgütle bağını reddettiği dikkate alındığında ve ayrıca cezaevinde bulunduğu süre zarfında örgütsel herhangi bir faaliyette bulunmadığı da değerlendirildiğinde bu kişinin örgüt üyesi olduğunu kabul etmediği gerekçesiyle örgütle bağını

[37] Arslan ve Kayaççek, “Örgüt ve Terör Suçlarının Tarafsızlık Olgusu.”

devam ettirdiğine karar verilmesinin hukuki ve doğru olduğunu söylemek mümkün olmayacaktır.

Yine yukarıda zikredilen Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun örgüt üyeliği suçunun kişinin yakalanması ile hukuki ve fiili olarak kesintiye uğrayacağına dair kararları da dikkate alındığında, kesinti tarihinden sonraki bir tarihte hukuken artık kişinin örgüt üyesi olmadığı kabul edildiğinden bu yönden de bu görüşe katılmak mümkün değildir.

Ayrıca Yargıtay 3. Ceza Dairesi yakın tarihli bir kararında hükümlü olarak cezaevinde bulunan kişi bakımından yapmış olduğu değerlendirmesinde; *“sanığın hükümlü olup ceza infaz kurumunda devletin gözetimi ve denetimi altında bulunması, örgüt üyeliği suçlarında temadinin fiili olarak yakalanma ile kesildiği düşünüldüğünde, sanığın iradi dışı olarak örgütten ayrıldığına kabul edilmesinin gerektiği, bu anlamda içinde el yapımı patlayıcı düzenegi krokisine yer verilen söz konusu not kâğıdının diğer DHKP-C terör örgütü mensubu hükümlülere gönderilmek istemesinin, sanığın tekrar örgüt ile bağ kurduğu anlamına gelmeyeceği gibi bu eyleminde tek başına örgüt üyeliği suçunu oluşturmayacağı, bu nedenlerle sanığın eyleminin 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun ve bu Kanuna göre hazırlanan tüzük ve yönetmelik kapsamında disiplin cezasını gerektirdiği nazara alınmadan, delillerin takdirinde yanılığa düşülerek sanığın beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine yönelik hüküm kurulması,”* denilerek hükümlü olarak cezaevinde bulunan sanığın örgüt üyeliğinin yakalanması ile kesildiği ve iradesi dışında örgütten ayrıldığına kabul edildiği, kişinin devletin gözetimi ve denetimi altında olduğu da belirtilerek hükümlü olarak cezaevinde bulunan kişinin örgüt üyesi olarak kabul edilemeyeceğine yer vermiştir.^[38]

Ancak Yargıtay 1. Ceza Dairesinin, örgütle bağının olmadığını beyan ederek tarafsız koğuşa geçme talebinde bulunan hükümlü hakkında, idare ve gözlem kurulunca mensup olduğu örgütten ayrıldığına dair kesin kanıya varılmadığından bahisle talebinin reddine karar verildiği ancak itiraz üzerine ağır ceza mahkemesince kararın kaldırılmasına karar verilen olaya istinaden vermiş olduğu başka bir kararında; *27/04/2020 tarihli dilekçesi ile, FETÖ silahlı terör örgütüne üye olduğu mahkeme kararı ile tespit edilerek cezalandırılan hükümlünün, örgüt üyeliğini hiçbir şekilde kabul*

[38] Yargıtay 3. Ceza Dairesi, E. 2021/2264, K. 2022/1573, 17.03.2022.

etmediği ve söz konusu örgüt ile bağının kalmadığını beyan ederek tarafsız koğuşa geçme talebinde bulunduğu, bunun üzerine hükümlünün mevcut durumunun, ilk olarak adı geçen Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunun 27/04/2020 tarihli ve 2020/3311 sayılı kararı ile 60 gün süre ile gözlemlenerek değerlendirilmesine karar verildiği, belirtilen süre boyunca hükümlünün Kurum görevlileri ile görüştüğü ve gözlemlendiği ancak, hakkında yeterli kanaat elde edilememesi üzerine de örgütten ayrıldığına ilişkin samimiyetinin tasdikinin reddine dair kararın verildiği, söz konusu değerlendirmenin cezanın infazı sırasında idarece yapılan görüşmelere ve gözleme dayanılarak verildiği gibi, örgüt ile bağının bulunmadığını beyan eden hükümlünün söz konusu örgüte dair herhangi bir bilgi paylaşımında da bulunmadığı anlaşılacakla, itirazın reddi yerine yazılı şekilde kabulüne karar verilmesinde isabet görülmediğinden bahisle,” denilerek Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararlarına açıkça aykırı şekilde karar verildiği görülmüştür.^[39] Söz konusu kararda örgüt üyeliğini hiçbir surette kabul etmeyen hükümlünün örgüte dair herhangi bir bilgi paylaşımında bulunmadığı gerekçesiyle örgütle bağını devam ettirdiğine karar vererek yerinde olmayan bir karar verilmiştir.

Oysaki doktrinde ileri sürülen bizim de katıldığımız görüş, özellikle yargılama sürecinde örgütlü suça dair kabulü olmayan, herhangi bir örgüte mensup olduğu ve/veya örgüt adına suç işlediği iddialarını reddeden hükümlülerin, açık kuruma ayrılması için örgütten ayrıldığına veya tarafsız konuma geçtiğine dair beyanda bulunmasının şart koşulması, hükümlünün geçmişe dönük olarak suçu kabul etmesi ve kendisi aleyhine beyanda bulunmaya zorlanması anlamına gelecek olup, bu uygulama da genel itibarıyla Anayasa'nın 38/5. maddesinde yer alan; “Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.” hükmüne aykırılık teşkil edecektir.^[40]

Dolayısıyla bizce de kişinin mensup olduğu örgütten ayrıldığına tespit edilebilmesi için uygulamada aranan pişmanlık göstermesi hatta örgüte dair bilgileri vermesi hali gerek yerleşik Yargıtay içtihatlarına gerekse de Anayasa'ya açıkça aykırıdır.

[39] Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2021/8298, K. 2021/11584, 30.06.2021.

[40] Şen ve Başer, “Hükümlünün Örgütten Ayrıldığı Nasıl Tespit Edilir?”

C) SAMİMİYETİN TASDİKİ KARARININ HUKUKİ SONUÇLARI

Yukarıda da izah edilmeye çalışıldığı üzere, samimiyetin tasdiki kararı hükümlünün durumu bakımından oldukça önemlidir. Çünkü bu durum, *örgütlü suçtan* ya da *terör suçundan* mahkûm olan hükümlünün, 5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesi uyarınca denetimli serbestlikten faydalanabilmesi için ön şart olarak arandığından kişinin olduğundan daha erken cezaevinden çıkabilmesi ve daha erken özgürlüğüne kavuşmasına anlamına gelmektedir.

Samimiyetin tasdiki kararının olumsuz sonuçlanması halinde hukuken ciddi bir sorunun da ortaya çıktığı değerlendirilmektedir. Çünkü idare ve gözlem kurulunca verilen kararın içeriği itibariyle de *hükümlünün mensup olduğu örgütten AYRILMADIĞINA* ve aslında *hükümlünün örgüt üyesi olduğuna ve örgütle bağıını devam ettirdiğine* de karar verilmektedir.

Dolayısıyla bu karar ile hukuken aslında hükümlünün devletin denetimi ve gözetiminin bulunduğu bir ortamda hala yasadışı örgüt üyesi olmaya ve suç işlemeye devam ettiği sonucuna varılmaktadır. Bu durumun nasıl vuku bulduğu ayrı bir tartışma konusu olup, bu tespitten sonra idare ve gözlem kurulunun o hükümlü bakımından nasıl bir yol izleyeceği de bizce ciddi bir sorun teşkil etmektedir.

Çünkü Türk Ceza Kanunu'nun 279. maddesinde kamu görevlisinin kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili mercilere bildirmemesi suç olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla aynı zamanda kamu görevlisi olan idare ve gözlem kurulu üyelerinin suç bildirme yükümlülüğü de bulunmaktadır.

İdare ve gözlem kurulunun verdiği karar ile aslında *hükümlünün örgüt üyesi olduğuna ve örgütle bağıını devam ettirdiğine* yani hükümlünün suç işlemeye devam ettiğinin tespit edildiği düşünüldüğünde bu karar sonrasında Türk Ceza Kanunu'nun 279. maddesi uyarınca idare ve gözlem kurulu üyesi kamu görevlilerinin suç yetkili mercilere bildirme yükümlülüğü doğduğu kabul edilecek midir?

Olası idare ve gözlem kurulunun durumu yetkili savcılığa bildirmesi sonrasında, kişi hakkında *suç işlemediği* dolayısıyla kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verilmesi ya da açılacak dava sonrasında beraat kararı verilmesi halinde kişinin hukuki durumu nasıl olacaktır?

Bu karar üzerine kişi hakkında artık samimiyetin tasdiki kararı aranmayacak mıdır? Eğer samimiyetin tasdiki kararı yine de aranacaksa, bağımsız mahkemelerce örgüt üyesi olmadığı tespit olunan kişi hakkında verilen karar gözardı edilerek örgütten ayrılıp ayrılmadığının tespiti bakımından cezaevi idare ve gözlem kurulu tarafından verilen karar mı dikkate alınacaktır?

Bu sorulara hukuken verilecek cevaplar olsa da, verilecek cevaplar net ve tutarlı cevaplar olamayacak olup kişiden kişiye göre yani bakış açısına göre farklılık arz edebilecektir. Oysaki hukuk devletinin temelini hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri olduğu düşünüldüğünde, bu uygulamanın hukuk devletiyle bağdaşmadığı açıktır. Bu durumun da bu konudaki yaşanan ya da yaşanabilecek sorunlar ile ilgili yönetmeliğin getirdiği belirsizliği ortaya koyduğunu düşünüyoruz.

Uygulamada idare ve gözlem kurulu tarafından verilen ve aslında hükümlünün örgüt üyesi olduğuna ve *örgütle bağını devam ettirdiğine* dair kararın (bizce bu sorulardan ve olası ihtimallerden kaçınmak amacıyla) savcılıklara gönderilmediği, bu tespit ve değerlendirmelere istinaden kişi hakkında yeni bir soruşturma başlatılmadığı gözlemlenmektedir. Ancak yukarıda da yer verildiği üzere bu uygulama da hukuken sorunludur.

SONUÇ

Yukarıda ayrıntılı olarak ele alınmaya çalışıldığı üzere, 5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesinin 1. fıkrasında hükümlünün denetimli serbestlikten yararlanabilmesi belli koşullara bağlı kılınmıştır.

Açık Cezaevine Ayrılma Yönetmeliğinde yer alan düzenleme ile *örgütlü suçtan ya da terör suçundan* hükümlü olan kişilerle ilgili, kişinin 5275 sayılı CGTİHK 105/A maddesi gereğince denetimli serbestlikten yararlanabilmesi için *mensup olduğu belirtilen örgütten ayrıldığıнын idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilmesi* ön şartı getirilmiştir.

Söz konusu yönetmelik hükmü ile aslında yasada yer almayan bir düzenleme getirilerek kişilerin yasayla düzenlenmiş hakkı normlar hiyerarşisine ve Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması konulu maddesine açıkça aykırı şekilde sınırlandırılmıştır. Bu haliyle de bizce ilgili yönetmelik hükmü açıkça Anayasa'nın 13. maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Ayrıca Anayasa ve 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'unda yer verilmeyen bir durum hakkında Açık Cezaevine Ayrılma Yönetmeliği'nin 6/ç maddesinde düzenleme getirilerek açıkça infazın kanuniliği ilkesi de yok sayılmıştır. Bu haliyle de ilgili yönetmelik hükmü Anayasa'nın 38. maddesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Yine yönetmelik gereği idare ve gözlem kurulları tarafından verilen samimiyetin tasdiki kararlarının, mevzuatta hangi olgulara ve kriterlere göre bir değerlendirme yapılacağına dair bir düzenleme getirilmediğinden bu kararların tamamına yakınının, birbirinden farklı kriterler ve olgular içerdiği, hatta çoğunlukla birbiriyle çeliştiği, içerik olarak da hukuki denetime elverişli olmayan, sübjektif değerlendirmeler içeren hukuk devletinin temel ilkelerinden olan belirlilik ve hukuki öngörülebilirlikten yoksun kararlar olduğu gözlemlenmiştir.

Keza idare ve gözlem kurulları tarafından verilen samimiyetin tasdiki kararlarına karşı itiraz üzerine hukukilik ve yerindelik denetimi yapmakla görevli infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemelerince de verilen kararların bir kısmında *idarenin takdir yetkisi kapsamında gözleme dayalı yazılı şekilde karar verildiği* şeklinde, bir kısmında da hukuki denetime elverişli olmayan, sübjektif değerlendirmeler içeren yoruma dayalı değerlendirmeler yapılarak yukarıda da örneklerle açıklanan bazı kriterlere dayanılarak kararlar

verildiği görülmektedir. Yine bu kararlara karşı istinaf ya da temyiz kanun yolu öngörülmediğinden bir içtihat birliğinden de bahsetmek mümkün olmayıp, farklı yerlerde bulunan mahkemelerce farklı içerikte ve çoğunlukla da birbiriyle çelişen kararlar verildiği görülmektedir. Bu yönüyle de ilgili yönetmelik gereği idare ve gözlem kurullarınca yapılan değerlendirmelerin ve mahkeme kararlarının Anayasa'nın 2. Maddesine aykırılık oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Ancak tüm bu Anayasa'ya aykırılıklara rağmen söz konusu kararlara karşı Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bireysel başvurularda ise konunun esasına girilmeksizin kabul edilemezlik kararları verildiği görülmektedir.^{[41] [42]}

[41] AYM, *Halis Yurtsever*, B. No: 2015/17595, 29/11/2018, § 35-36 kararında özetle; “denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması için hapis cezasının süresi ve açığa ayrılmış olma koşulu yerine getirildikten sonra ceza infaz kurumu idaresinin iyi hal raporu üzerine başvurulmuş infaz hakiminin tedbirin uygulanması yönünde karar vermesi gerekmektedir. Dolayısıyla denetimli serbestlik tedbiri kararı, yetkili infaz hakiminin takdir yetkisinde olduğundan Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında güvence altına alınmamıştır. Somut olayda başvuruya konu kararlar açık ceza infaz kurumuna ayırma talebinin reddine ilişkindir. Başvurucu açık ceza infaz kurumuna ayrılmış olsaydı bile infaz kurumunca hazırlanmış iyi hal raporu ve infaz hakimliğinin kararı olmadan doğrudan kendisine denetimli serbestlik tedbiri uygulanamayacağı için kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik açık ve görünür bir ihlal söz konusu değildir.” denilmiştir.

[42] AYM, *Mustafa Takyan* [GK], B. No: 2020/27974, 15/12/2021, § 49-51 kararında özetle; “Başvurucu hakkında mahkûmiyet kararı verilmiş ve ceza yargılaması kesinleşerek sona ermiştir. İnfaz Hâkimliği kararına konu olan başvurunun açık ceza infaz kurumuna ayrılma ve denetimli serbestlikten yararlanma şartlarını taşıyıp taşımadığı, meselesi doğrudan doğruya başvurunun cezasının infaz edilme şekline ilişkindir. Başka bir ifadeyle denetimli serbestlikten yararlanma talebi ile ilgili meseleler tamamen infaz hukukunun şekline yönelik olup suçun esası ya da cezanın miktarı ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla başvurunun suç isnadı altında bulunmadığı bir döneme ilişkin olarak açık ceza infaz kurumuna ayrılma ve denetimli serbestlikten yararlanma talebiyle ilgili ileri sürdüğü ihlal iddiasının cezai anlamda suç isnadı niteliği taşımadığı bu yönüyle başvuru konusu uyuşmazlığın adil yargılanma hakkının cezai boyutu kapsamında kalmadığı açıktır. Bu durumda suç isnadı niteliğinde olmadığı anlaşılan başvuru konusu uyuşmazlık çerçevesinde dile getirilen adil yargılanma hakkına dair şikâyetlerin Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanının dışında kaldığı ve bireysel başvuruya konu yapılamayacağı sonucuna varılmıştır.” denilmiştir.

Yine Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararlarına açıkça aykırı olmasına rağmen idare ve gözlem kurullarınca, hükümlülerin örgüt üyesi olma halinin devam ettiği durumundan hareketle bir değerlendirme yapılarak kararlar da vermektedir. Ayrıca verdikleri kararların mahiyetleri itibariyle aslında *hükümlünün örgüt üyesi olduğuna ve örgütle bağını devam ettirdiğine* karar verildiğinden kararın olası sonuçlarının da hukuksal olarak oldukça sorunlu olduğu değerlendirilmektedir.

Yine uygulamada kişinin *mensup olduğu örgütten ayrıldığı* tespiti için aranan örgüte dair herhangi bir *bilgi paylaşımında bulunması* hali, özellikle yargılama sürecinde örgütlü suça dair kabulü olmayan, herhangi bir örgüte mensup olduğu ve/veya örgüt adına suç işlediği iddialarını reddeden hükümlüler bakımından geçmişe dönük olarak suçu kabul etmesi ve kendisi aleyhine beyanda bulunmaya zorlanması anlamına geleceğinden bu uygulama da genel itibariyle Anayasa'nın 38/5. maddesinde yer alan; "*Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.*" hükmüne aykırılık teşkil etmektedir.

Bu haliyle de Açık Cezaevine Ayrılma Yönetmeliği'nin 6/2-ç maddesindeki; "*Terör ve örgütlü suçlardan hükümlü olup, mensup oldukları örgütten ayrıldıkları idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilenlerin koşullu salıverilme tarihine bir yıldan az süre kalması,*" düzenlemesinin ilgili yönetmelikten tamamen çıkartılmasının hukuksal olarak daha yerinde olacağı, bu düzenlemenin kaldırılması ile birlikte uygulamada yaşanan sorunların önemli bir kısmının giderileceği ve denetimli serbestlik müessesinden yararlanabilmek için suç türü ayrımı yapılmaksızın bir değerlendirme yapılmasının hukuken daha yerinde olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aras, Bahattin ve Sezgin Güvercin. *İnfaz Hukuku*. Ankara: Yetkin, 2021.
- Arslan, Çetin ve Murat Kayañçiçek. “Örgüt ve Terör Suçlarının Tarafsızlık Olgusu ve Örgütten Ayrılıp Ayrılmadıklarının Tespitine İlişkin Sorunlar İle Çözüm Önerileri” (Mayıs, 2022). Erişim 24 Ağustos 2022. <https://www.cetinarslan.com.tr/orgut-ve-teror-suclularinin-tarafsizlik-olgusu-ve-orgutten-ayrilip-ayrilmadiklarinin-tespitine-iliskin-sorunlar-ile-cozum-onerleri-acik-yon-m-6-2-c/>.
- Özdemir, Orhan. “7242 Sayılı Kanun Sonrası Hükümlülerin Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılmaları.” *Adalet Dergisi*, no: 67, (Kasım 2021): 379-410.
- Özgenç, İzzet. *Suç Örgütleri*. 14. Baskı, Ankara: Seçkin, 2022.
- Özbek, Veli Özer. *İnfaz Hukuku*. Ankara: Seçkin, 2022.
- Sümer, Arif Emre. “Örgütlü Suçlar İçin Öngörülen İnfaz Rejimine İlişkin Ayrıksı Düzenlemelerin Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Değerlendirilmesi.” *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 30, no. 2 (2022): 637-677.
- Şen, Ersan. *Suç Örgütü*. 5. Baskı, Ankara: Seçkin, 2022.
- Şen, Ersan ve Berkün Beyza Başer. “Hükümlünün Örgütten Ayrıldığı Nasıl Tespit Edilir?” (Kasım, 2020). Erişim 24 Ağustos 2022. <https://www.sen.av.tr/tr/makale/hukumulunun-orgutten-ayrildigi-nasil-tespit-edilir>.
- Şen, Ersan. “Suç Örgütüne Yardım Etme Suçundan Verilen Cezaların İnfazı.” (Kasım, 2018). Erişim 24 Ağustos 2022. <https://www.hukukihaber.net/suc-orgutune-yardim-etme-sucundan-verilen-cezalarin-infazi-makale,6257.html>.

Diğer Kaynaklar

- Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Tutanak Dergisi D: 27, Y: 5, Toplantı: 4.
- Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2021/10147, K. 2021/12401, 17/09/2021,
- Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2021/12405, K.2021/14618, 03/12/2021,
- Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2021/12585, K. 2021/14861, 10/12/2021,

Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2021/12596, K. 2021/15300, 21/12/2021,
Yargıtay 1. Ceza Dairesi E.2021/12383, K. 2021/14626, 03/12/2021,
Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2021/12656, K. 2021/15299, 27/12/2021,
Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2021/7839, K. 2021/9849 04/06/2021.
Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2017/3312, K. 2019/2376, 29.04.2019.
Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E.2019/3064, K. 2021/6477, 08/04/2021.
Yargıtay 16. Ceza Dairesi, E. 2017/1809, K. 2017/5155, 26/10/2017.
Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2017/16-956, K.2017/370, 26.09.2017.
Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2021/12596, K.2021/15300, 27/12/2021.
Yargıtay 1. Ceza Dairesi E.2021/12656, K. 2021/15299 27.12.2021.
Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2021/12401, K.2021/14867, 10.12.2021.
Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2021/8298, K. 2021/11584, 30.06.2021.
Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2019/3081, K. 2021/11213, 26/05/2021.
Yargıtay 3. Ceza Dairesi, E. 2021/2264, K. 2022/1573, 17.03.2022.
Yargıtay 16. Ceza Dairesi, E. 2016/7162, K. 2017/4786, 18/07/2017,
Yargıtay 16. Ceza Dairesi, E. 2015/6443, K. 2017/995, 07/03/2017
AYM, *Halis Yurtsever*, B. No: 2015/17595, 29/11/2018.
AYM, *Mustafa Takyar* [GK], B. No: 2020/27974, 15/12/2021.

İnternet Kaynakları

Anadolu Ajansı, erişim 10 Aralık 2022, <https://www.aa.com.tr/>
Yargıtay Başkanlığı, Karar Arama, erişim 10 Aralık 2022, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>
Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, erişim 24 Ağustos 2022, <https://sozluk.gov.tr/>
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, Kararlar Bilgi Bankası, erişim 24 Ağustos 2022, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/>